

KATSAUS: FOLKLORISTIT ARGENTIINAN PAMPALLA

*ISFNR Interim Conference "Folk Narrative and Society" Santa Rosa, Argentina
20.–22.9.2007*

Eerika Koskinen

Edellisen kerran Tartossa kokoontunut International Society of Folk Narrative Research kutsui tällä kertaa tutkijoita ympäri maailmaa Argentiinan pampalle Santa Rosan kaupunkiin. Folkloristit Aasiasta, Afrikasta, Euroopasta sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikasta kokoontuivat pohtimaan kansankerronnan yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. ISFNR Interim Conference "Folk Narrative and Society" järjestettiin yhteistyössä seuraavien tahojen kanssa: Instituto Nacional de Antropología y Pensamiento Latinoamericano (Antropologinen instituutti, Buenos Aires), Gobierno de Santa Rosa (Santa Rosan maakuntahallinto) ja Universidad Nacional de la Pampa (Santa Rosan yliopisto). Pitkän matkan tuomat rasitukset palkittiin argentiinalaisella ystävyydellä ja vieraanvaraisuudella. Jo ensimmäinen konferenssipäivä perinteisine grillijuhlineen osoitti, että Argentiinalla on pihvilihan ja punaviinin lisäksi muutakin painavaa tarjottavaa: ajankohtaista tutkimusta ja tiiviitä keskusteluja.

KANSANKERRONTA JA YHTEISKUNTA

Idea järjestää konferenssi Latinalaisessa Amerikassa tuli professori Manuel Danemannilta (Universidad de Chile, Chile), joka luennoi ensimmäisenä pääpuhujana kertomusten vastaanotosta ja vuorovaikutuksesta kerrontatilanteessa. ISFNR:n Afrikan mantereen edustaja professori Ezekiel Alembe (Kenyatta University, Kenia) pohti puolestaan, kenelle lasten kulttuuri ja kertomukset kuuluvat, tutkijalle vai yhteisölle. Keniassa on julkaistu lasten perinteen antologioita kertomuksia keränneiden tutkijoiden nimissä. Alembe esitti pitkään jatkuneiden kenttätöidensä pohjalta, että kokonaiset kyläyhteisöt tuntevat samat kertomukset eikä niitä voi osoittaa kenenkään tuottamiksi. Hän toivoi yhteisöjen saavan nimensä keruukokoelmiin ja julkaisuihin ja voivan osallistua myös perinnettä koskevaan keskusteluun ja tieteellisiin konferens-

seihin. Professori Roberto Benjamin (Universidade Federal Rural de Pernambuco, Brasilia) esitteli maansa balladiperinnettä ja professorit Marita Fornaro sekä Antonio Diaz (Universidad de la República, Uruguay) paikallisen kansanmusiikkiryhmän vuodenkiertoa. Tutustuminen Latinalaisen Amerikan kansanperinteeseen oli sinällään kiinnostavaa muttei tuonut uusia näkökulmia itse konferenssin aihepiiriin.

Professori Diarmuid Ó Giolláin (University College Cork, Irlanti) tarkasteli keynote-puheenvuorossaan perinnettä ja populaarikulttuuria laajemmasta näkökulmasta. Hänen mukaansa kulttuurien monimuotoisuus ja postmodernin maailman pirstaloituminen asettavat haasteita tutkimukselle. Ó Giolláin viittasi Ulrich Beckiin jakaessaan modernisaation ensimmäiseen ja toiseen vaiheeseen. Ensimmäistä vaihetta leimaavat individualisaatio, globalisaatio ja massatuotanto saavuttavat toisessa vaiheessa tilan, jossa monimuotoisuus on niin pirstaleista, ettei kulttuurisia prosesseja ja tuotteita voi tutkia kuin niiden erilaisissa leikkauspisteissä. Yhteiskunnan muutos, kulttuuri-ilmiöiden jatkuvuus ja uusiokäyttö askarruttivat useita muitakin tutkijoita. Norjalaiset professorit Torunn Selberg (University of Bergen) ja Stein R. Mathisen (Finnmark University College) tarkastelivat nykyviitekehukseen sovitettua perinnettä. Sellberg tarkasteli vanhan kelttiläisen legendan pohjalta syntynyttä pyhiinvaellustapahtumaa Seljan saarelle ja Mathisen shamanismin nykyisiä representaatioita lehtiaineistossa. ISFNR:n puheenjohtaja professori Ülo Valk (Tartü Ülikool, Viro) eritteli uskomuksia nykykontekstissään. Yliluonnollisia aineksia perustellaan nykyään nojautumalla tieteelliseen diskurssiin ja auktoriteetteihin.

AJANKOHTAISIA JA ASKARRUTTAVIA TUTKIMUSTEEMOJA

Konferenssin englannin- ja espanjankieliset istunnot oli jaettu viiden eri teeman alle: kansankertomuksen rakenne, prosessi ja konteksti, kansankerronta ja media, kansankerronta ja sosiaaliset identiteetit sekä kansankerronta ja sosiaaliset muistot.

Rakenne, prosessi ja konteksti kuulostavat varsin perinteisiltä aiheilta, mutta työryhmässä esiteltiin useita ajankohtaisia ja haastavia tutkimuksia. Professori Mojca Ramšak (Graduate School of Humanities, Slovenia) on tutkinut rintasyöpää sairastavien naisten kerrontaa, ja verrannut heidän käyttämiään metaforia lääketieteen edustajien kielikuviin sairaudesta. Hän esitti puheenvuorossaan metaforien olevan hyvin binaarisia ja ruumiillisia, mutta naisten kokevan vieraana lääketieteen kuvauksen ruumiista sotatantereena, jossa sairaus ja terveys taistelevat. Ramšak antaa tutkimuksessaan äänen lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan kohtelun tylyksi tunteneille potilaille, jotka hän on suojannut erikoisen hyvin paitsi muuttamalla henkilöön ja paikkaan liittyvät määreet myös poistamalla tutkimusaineiston tietokoneeltaan.

Mediatyöryhmä osoitti Internetin tarjoavan uusia mielenkiintoisia tutkimuskohteita kuten keskustelupalstoja, joissa tapaa myös tuttuja perinteenlajeja, esimerkiksi satuja. Tutkijat Rachel Ben-Cnaan ja Ravit Raufman (University of Haifa, Israel) tulkitsivat ortodoksijuutalaisten nuorten käyttämälle keskustelualueelle lähetettyä muunneltua versiota punahilkasta. Myös Reeli Reinausin (Tartu Ülikool, Viro) puheenvuorossaan esittelemät synnytyskokemukset ja niiden ympärillä käytävä keskustelu

versovat internetfoorumeilla. Slovenialainen tutkija Nina Vodopivec on hankkinut aineistonsa folkloristille poikkeuksellisella tavalla. Hän tutkii tekstiilityöläisnaisten kokemuksia postsosialistisessa Sloveniassa työskenneltyään itse heidän kanssaan tehtaassa. Häntä kiinnostaa työläisidentiteetin muutos sosialistisen ajan arvostuksesta työelämän uudelleenorganisointumiseen ja markkinatalouden valtaan. Tehtaassa muisteltiin mielellään ”vanhoja hyviä aikoja”, vaikka niitä arvioitiin myös kriittisesti. ”Uuteen” aineistoon liittyvää problematiikkaa, sekä tutkimuseettisiä että metodologisia haasteita, ei valitettavasti liiemmin pohdittu esitelmissä eikä niitä seuranneissa keskusteluissa. Ehkä ne nousevat esille seuraavissa konferensseissa.

KULTTUURIPERINTÖPOLITIikka KOSKETTAa LATINALAISEN AMERIKAN FOLKLORISTEJA

Kysymykset alkuperäiskansojen identiteetistä, sosiaalisesta asemasta ja oikeuksista olivat pinnalla Latinalaisen Amerikan tutkijoiden keskuudessa. Konferenssin järjestelyistä ensi kädessä vastannut Ana María Dupey (Instituto Nacional de Antropología y Pensamiento Latinoamericano, Argentiina) kehotti tutkijoita varovaisuuteen käsitteiden kulttuuriperintö (esp. *patrimonio*) ja kulttuurinen identiteetti (esp. *identidad cultural*) kanssa. Hän pohti puheenvuorossaan folkloristien roolia UNESCO:n maailmanperintöpolitiikassa sekä alkuperäiskansojen perinteen ja identiteetin määrittelyssä. Kysymys on hänen mukaansa paitsi alkuperäiskansojen edustamisesta ja tunnistamisesta, myös arvottamisesta ja tunnustamisesta sekä perinteen irrottamisesta kontekstistaan institutionalisoidulla. Dupey totesi UNESCO:n pyrkimyksenä olevan juuri uhattuna olevien kulttuurien esiin nostamisen. Perinteen ”suojelu”, folkloren toisen elämän tukeminen ja siirto arkistoon kuitenkin riistää ryhmiltä kulttuurin ja oikeuden määrittellä itsensä. Kuka ylipäätään voi määrittellä ulkopuolelta, mikä on kunkin ryhmän perinnettä?

Vaikka Latinalaista Amerikkaa koskettavat kulttuuripoliittiset kysymykset ovat erilaisia kuin esimerkiksi Euroopassa, on folkloristiikan tutkimusperinne syntynyt molemmilla mantereilla kansallisvaltioiden nationalistisista pyrkimyksistä. Siinä missä esimerkiksi Suomessa etsittiin kansan myyttistä historiaa köyhästä ja syrjäisestä Vienan Karjalasta, Argentiinassa pyrittiin 1920-luvulla löytämään tallennettavaksi sivistynyttä eurooppalaisperäistä kreolikerrontaa. Samaan aikaan intiaaneja vainottiin ja teurastettiin eikä heitä hyväksytty osaksi kansaa. Niin sanotut alkuperäiskansat, nykyään melko heterogeeninen ryhmä mestitsejä, kamppailevat edelleen hallituksen kanssa oikeuksistaan. Keskustelu folkloristien roolista UNESCO:n perinnepolitiikassa palvelee siis tieteenalan omaa itsereflektiota samoin kuin keskustelumme täällä suomalaisuuden rakentamisesta 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa.

Filosofian maisteri Eerika Koskinen on Kulttuuristen tulkintojen tutkijakoulun tohtorikoulutettava ja valmistelee väitöskirjaansa etnologian oppiaineeseen Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksessa.